

AUTONOMNI BRODOVI

Izum i uporaba autonomnih brodova (*autonomous ships*), također poznatih kao pomorski autonomni površinski brodovi (*Maritime Autonomous Surface Ships – MASS*) postupno će postati uobičajena pojava. Svrha autonomnih brodova je izbjegavanje ljudskih pogrešaka koje su vodeći uzrok većine pomorskih nesreća. Između 75% i 96% pomorskih nesreća od 1912. do 2012. izravno ili neizravno rezultat je ljudske pogreške. Brodovi s posadom također su povezani s visokim operativnim troškovima. Potreba za izbjegavanjem financijskih troškova i ljudskih pogrešaka povezanih s brodovima s posadom glavna je pokretačka snaga inovacija u autonomnom brodarstvu (*autonomous shipping*).

Međunarodna pomorska organizacija (IMO) definira MASS kao brod koji, u određenoj mjeri, može djelovati neovisno o ljudskoj interakciji ili brod koji je u stanju donositi odluke i sam odrediti akcije. IMO razlikuje četiri stupnja autonomije u svrhu autonomne plovidbe: brodovi s posadom s automatiziranim procesima i potporom pri odlučivanju; daljinski upravljani brodovi s pomorcima na brodu; daljinski upravljani brodovi bez pomoraca na brodu; i potpuno autonomni brodovi koji sami mogu donositi odluke i određivati akcije.

Trenutačni pravni režim koji regulira pomorstvo smatra ljudsku kontrolu osnovnim elementom sigurnosti plovidbe. Odbor za sigurnost IMO-a (*Maritime Safety Committee – MSC*) nastoji procijeniti kako bi se MASS ili autonomni brodovi mogli regulirati, posebno kako osigurati da pomorski propisi drže korak s tehnološkim napretkom (Osaloni i Ayeni 2022).

Da bismo provjerili koliko je tematika autonomnih brodova zastupljena u stručnoj i znanstvenoj literaturi, poslužili smo se *Google Scholarom*. Sintagmu *autonomous ship* *Google Scholar* pronalazi u naslovima 306 radova, *autonomous ships* (472) i *autonomous shipping* (152). Sintagmu *autonomous navigation* (autonomna navigacija) *Google Scholar* pronalazi u naslovima 6040 radova. Treba naglasiti da se *autonomous navigation* ne odnosi samo na navigaciju brodova, već i na navigaciju vozila na cestama, navigaciju poljoprivrednih strojeva, a u većoj mjeri na navigaciju robota na kopnu i pod vodom te navigaciju bespilotnih letjelica.

I u naslovima 11 radova na hrvatskom *Google Scholar* pronalazi sintagme *autonomni brod* ili *autonomni brodovi*, a *autonomnu navigaciju* u naslovima triju radova. Štoviše, Republika Hrvatska je u pomorskopravnu nomenklaturu uvela novu kategoriju plovila – autonomni plovni objekt (Pajković 2021).

Pretraživanje *Google Scholar*a obavljeno je 21. 10. 2022.

Literatura

Osaloni, O. S., Ayeni, V. O. (2022): The Development of Maritime Autonomous Surface Ships: Regulatory Challenges and the Way Forward, *Beijing Law Review*, 13, 544–554, DOI: 10.4236/blr.2022.133035, (18. 10. 2022.).

Pajković, M. (2021): Iz antologije tehnologijskog prava: autonomni brod i drugi napredni objekti u novom pomorskom zakoniku – de lege ponderanda, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, Vol. 58, No 3, 875–906, <https://hrcaak.srce.hr/262223>, (21. 10. 2022.).

Nedjeljko Frančula